

**Hässelholms
kommun**

Kallelse till Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott

Tisdagen den 11 februari 2025, kl. 8:30

Konf. rum Solrosen, Havremagasinet

I tur att justera: Jens Lindholm (SD)
Ersättare: Axel Johnsson (M)
Tid och plats för justering: Digital justering

Föredragningslista

	Ärenden	Till	
01	Upprop		
02	Protokollsjustering		
03	Godkännande av dagordning		
04	Arbetsmarknadsförvaltningens statistik för helår 2024 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-22		Förvaltningschef Martin Franklin (08.35-08.45)
05	Information om beslutet om yrkesutbildningar från Myndigheten för yrkeshögskolan 2025 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-22 • Arbetsledare anläggning MYH 2024-372 • Auktoriserad elinstallatör MYH 2024-3828 • Entreprenadingenjör MYH 2024-3736		Förvaltningschef Martin Franklin (08.45-08.50)
06	Information om riksnorm för 2025 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-22 • Information Socialstyrelsen Riksnormen för försörjningsstöd 2025		Förvaltningschef Martin Franklin (08.50-09.00)

07	Redovisning av personal- och nyckeltal halvår 2 2024 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-22 • Personalnyckeltal AMF 2024	Förvaltningschef Martin Franklin (09.00-09.15)
08	Arbetsmarknadsnämndens bokslut och verksamhetsberättelse 2024 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-17 • Arbetsmarknadsnämnden avvikelsetanalys investeringsbudget 2024 • Verksamhetsberättelse AMN till KLF • Arbetsmarknadsnämnden avvikelsetanalys driftbudget 2024	Controller Josefine Modig Verksamhetsutvecklare Sofie Grahn Hillve (09.15-09.30)
09	Översyn av Hässleholms kommuns integrationsstrategi 2025 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-07 • Integrationsstrategi för Hässleholms kommun • Integrationsstrategi redaktionell revidering färgmarkering	Verksamhetsutvecklare Sofie Grahn Hillve (09.30-10.00)
10	Arbetsmarknadsnämnden verksamhetsbesök för kontaktpolitiker 2025 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-22	Utredare Philip Gustavsson (10.00-10.10)
11	Förslag om deltagande i Skolriksdagen 2025 <i>Handlingar</i> • AMF tjänsteskrivelse 2025-01-15	Förvaltningschef Martin Franklin (10.10-10.20)

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott

Meta Jarl (S)
Ordförande

Philip Gustavsson
Sekreterare

**Hässelholms
kommun**

TJÄNSTESKRIVELSE

1(1)

Datum

Diarienummer

2025-01-16

AMF 2024/346

*Handläggare
Philip Gustavsson
Arbetsmarknadsförvaltningen
philip.gustavsson@hasselholm.se*

Godkännande av dagordning 11 februari

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott godkänner dagordningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Philip Gustavsson

Hässelholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

Postadress: 281 80 Hässelholm Besöksadress: Telefon: Telefax:
E-post: Bankgiro: Org. nr: Webb:

**Hässleholms
kommun**

TJÄNSTESKRIVELSE

1(1)

Datum

Darienummer

2025-01-22

AMF 2025/9

Handläggare
Daniel Fritzon
Arbetsmarknadsförvaltningen
daniel.fritzon@hassleholm.se

Arbetsmarknadsförvaltningens statistik för helår 2024

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förvaltningens förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att tacka för informationen och lägga den till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Enhetschefer och rektorer för arbetsmarknadsförvaltningens olika verksamheter presenterar statistik från helåret 2024 för sina respektive verksamheter. Enhetschef Ola Berg presenterar verksamhetsstatistik för Yrkeshögskolan Syd, Rektor Bo Thiman för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, biträdande rektor Viveka Dahlkvist för kommunal vuxenutbildning på grundläggande och anpassad nivå, enhetschef Fredrik Cederberg för arbetsmarknadsenheten, rektor Eva Svensson för sfi och enhetschef Jenny Alskepp och enhetschef Freja Bergerfjäll för ekonomiskt bistånd.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Daniel Fritzon

Hässleholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

Postadress: 281 80 Hässleholm Besöksadress: Telefon: Telefax:
E-post: Bankgiro: Org. nr: Webb:

**Hässleholms
kommun**

Handläggare
Enhetschef Ola Berg
Arbetsmarknadsförvaltningen

ola.berg@hassleholm.se

Information om beslutet om yrkesutbildningar från Myndigheten för yrkeshögskolan 2025

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förvaltningens förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att tacka för informationen och lägga den till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Trots tuffare konkurrens har Yrkeshögskolan Syd i Hässleholm beviljats tre nya utbildningar av Myndigheten för yrkeshögskolan inför hösten 2025 och våren 2026. Beskedet innebär att skolan växer och kan utbilda fler yrkesroller inom el- och byggbranschen.

Enhetschef för Yrkeshögskolan Syd, Ola Berg, informerar arbetsmarknadsnämnden om Myndigheten för yrkeshögskolans beslut om yrkesutbildningar för Yrkeshögskolan Syd.

Bilagor

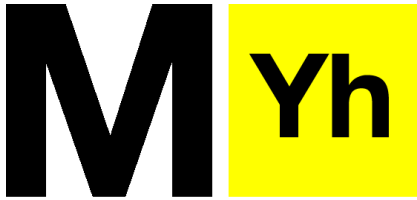
- Arbetsledare anläggning MYH
- Auktoriserad elinstallatör MYH
- Entreprenadsingenjör MYH

Arbetsmarknadsförvaltningen

Hässleholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

Ola Berg

Enhetschef

Myndigheten för yrkeshögskolan Handläggare Erika Grybb
E-post erika.grybb@myh.seHässleholms kommun, Yrkeshögskolan
Syd
Hässleholms kommun
Arbetsmarknadsförvaltningen YHS
28180 HässleholmKopia Centrala studiestödsnämnden (CSN)
Bilaga Utbildningsplan**Ansökan om att ingå i yrkeshögskolan och tilldelas statsbidrag eller särskilda medel****Beslut**

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar att utbildningen Arbetsledare anläggning i Hässleholm med Hässleholms kommun, Yrkeshögskolan Syd, organisationsnummer 212000-0985, som ansvarig utbildningsanordnare får ingå i yrkeshögskolan från och med datum för detta beslut till och med den 31 maj 2030. Utbildningen omfattar 200 yrkeshögskolepoäng och leder till yrkeshögskoleexamen.

Myndigheten beslutar även att bevilja statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen, beloppet uppgår till 62 800 kronor per årsplats. Utbildningen omfattar totalt 60 årsplatser fördelat på 3 utbildningsomgångar. Fördelning av antal årsplatser och studerandeplatser per omgång framgår av tabellen.

Utbildningsomgång	Högst antal årsplatser	Studerandeplatser	Maximalt statsbidrag/ särskilda medel (kr)
1	20	20	1 256 000
2	20	20	1 256 000
3	20	20	1 256 000

För utbildningen får inte sådana studerandeavgifter som anges i 9 § tredje stycket lagen (2009:128) om yrkeshögskolan tas ut.

Ärende

Ni har ansökt om att utbildningen Arbetsledare anläggning i Hässleholm som omfattar 200 yrkeshögskolepoäng ska få ingå i yrkeshögskolan samt att ni ska tilldelas statlig finansiering i form av statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Ansökan avser 4 utbildningsomgångar med 20 studerandeplatser i respektive omgång, vilket motsvarar 20 årsplatser per omgång.

Datum: 2025-01-29
Diarienum: MYH 2024/3723
Utbildningsnr: YH00922
Beslutsår: 2025

Beslut

Motivering

Enligt 7 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL) ska myndigheten, efter ansökan, besluta om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta.

Av 5 kap. 4 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF) framgår att myndigheten beslutar om statsbidrag eller särskilda medel efter ansökan av den som enligt 4 § YHL får anordna en utbildning inom yrkeshögskolan.

Utbildningen uppfyller kraven för att ingå i yrkeshögskolan och för att tilldelas statsbidrag eller särskilda medel enligt YHL och YHF.

Ni har ansökt om statsbidrag eller särskilda medel om 62 800 kronor per årsplats. Myndigheten beviljar statsbidrag eller särskilda medel med ett belopp som uppgår till 62 800 kronor per årsplats. Det beviljade beloppet baseras på schablongrupp A1 och bedöms som skäligt utifrån beskrivningen av utbildningen. Myndigheten får besluta att sätta ner statsbidraget om förutsättningarna för statsbidraget har ändrats på grund av nya omständigheter.

Enhetschef Veronika Appelqvist har beslutat i ärendet och föredragande har varit utbildningshandläggare Erika Grybb.

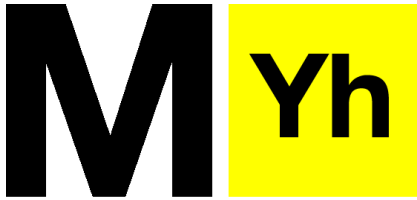
Veronika Appelqvist
Enhetschef

Myndighetens beslut får enligt 8 kap. 1 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan inte överklagas.

Övrig information om utbildningen

Utbildningsomgång	Startmånad	Startår	Studerandeplatser	Studietakt (%)	Studieform	Högst antal årsplatser	Statsbidrag/särskilda medel per årsplats (kr)	Maximalt statsbidrag/särskilda medel (kr)
1	september	2025	20	50	Distans	20	62 800	1 256 000
2	september	2026	20	50	Distans	20	62 800	1 256 000
3	september	2027	20	50	Distans	20	62 800	1 256 000

Myndigheten för yrkeshögskolan Handläggare Antje Russberg
E-post antje.russberg@myh.seHässleholms kommun, Yrkeshögskolan
Syd
Hässleholms kommun
Arbetsmarknadsförvaltningen YHS
28180 HässleholmKopia Centrala studiestödsnämnden (CSN)
Bilaga Utbildningsplan**Ansökan om att ingå i yrkeshögskolan och tilldelas statsbidrag eller särskilda medel****Beslut**

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar att utbildningen Auktoriserad elinstallatör, AL - entreprenör elinstallation i Hässleholm med Hässleholms kommun, Yrkeshögskolan Syd, organisationsnummer 212000-0985, som ansvarig utbildningsanordnare får ingå i yrkeshögskolan från och med datum för detta beslut till och med den 31 maj 2031. Utbildningen omfattar 150 yrkeshögskolepoäng och leder till ingen examen.

Myndigheten beslutar även att bevilja statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen, beloppet uppgår till 75 400 kronor per årsplats. Utbildningen omfattar totalt 60 årsplatser fördelat på 4 utbildningsomgångar. Fördelning av antal årsplatser och studerandeplatser per omgång framgår av tabellen.

Utbildningsomgång	Högst antal årsplatser	Studerandeplatser	Maximalt statsbidrag/ särskilda medel (kr)
1	15	20	1 131 000
2	15	20	1 131 000
3	15	20	1 131 000
4	15	20	1 131 000

För utbildningen får inte sådana studerandeavgifter som anges i 9 § tredje stycket lagen (2009:128) om yrkeshögskolan tas ut.

Ärende

Ni har ansökt om att utbildningen Auktoriserad elinstallatör, AL - entreprenör elinstallation i Hässleholm som omfattar 150 yrkeshögskolepoäng ska få ingå i yrkeshögskolan samt att ni ska tilldelas statlig finansiering i form av statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Ansökan avser 5 utbildningsomgångar med 20 studerandeplatser i respektive omgång, vilket motsvarar 15 årsplatser per omgång.

Datum: 2025-01-29
Diarienum: MYH 2024/3728
Utbildningsnr: YH00504
Beslutsår: 2025

Beslut

Motivering

Enligt 7 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL) ska myndigheten, efter ansökan, besluta om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta.

Av 5 kap. 4 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF) framgår att myndigheten beslutar om statsbidrag eller särskilda medel efter ansökan av den som enligt 4 § YHL får anordna en utbildning inom yrkeshögskolan.

Utbildningen uppfyller kraven för att ingå i yrkeshögskolan och för att tilldelas statsbidrag eller särskilda medel enligt YHL och YHF.

Ni har ansökt om statsbidrag eller särskilda medel om 75 400 kronor per årsplats. Myndigheten beviljar statsbidrag eller särskilda medel med ett belopp som uppgår till 75 400 kronor per årsplats. Det beviljade beloppet baseras på schablonggrupp C1 och bedöms som skäligt utifrån beskrivningen av utbildningen. Myndigheten får besluta att sätta ner statsbidraget om förutsättningarna för statsbidraget har ändrats på grund av nya omständigheter.

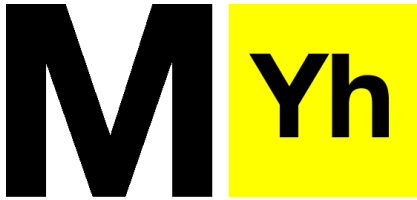
Enhetschef Veronika Appelqvist har beslutat i ärendet och föredragande har varit utbildningshandläggare Antje Russberg.

Veronika Appelqvist
Enhetschef

Myndighetens beslut får enligt 8 kap. 1 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan inte överklagas.

Övrig information om utbildningen

Utbildningsomgång	Startmånad	Startår	Studerandeplatser	Studietakt (%)	Studieform	Högst antal årsplatser	Statsbidrag/särskilda medel per årsplats (kr)	Maximalt statsbidrag/särskilda medel (kr)
1	januari	2026	20	50	Distans	15	75 400	1 131 000
2	januari	2027	20	50	Distans	15	75 400	1 131 000
3	januari	2028	20	50	Distans	15	75 400	1 131 000
4	januari	2029	20	50	Distans	15	75 400	1 131 000

Myndigheten för yrkeshögskolan Handläggare Anna Dahl
E-post anna.dahl@myh.seHässleholms kommun, Yrkeshögskolan
Syd
Hässleholms kommun
Arbetsmarknadsförvaltningen YHS
28180 HässleholmKopia Centrala studiestödsnämnden (CSN)
Bilaga Utbildningsplan**Ansökan om att ingå i yrkeshögskolan och tilldelas statsbidrag eller särskilda medel****Beslut**

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar att utbildningen Entreprenadingenjör - kalkyl, inköp, hållbar planering i Hässleholm med Hässleholms kommun, Yrkeshögskolan Syd, organisationsnummer 212000-0985, som ansvarig utbildningsanordnare får ingå i yrkeshögskolan från och med datum för detta beslut till och med den 31 maj 2030. Utbildningen omfattar 400 yrkeshögskolepoäng och leder till yrkeshögskoleexamen.

Myndigheten beslutar även att bevilja statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen, beloppet uppgår till 57 100 kronor per årsplats. Utbildningen omfattar totalt 132 årsplatser fördelat på 3 utbildningsomgångar. Fördelning av antal årsplatser och studerandeplatser per omgång framgår av tabellen.

Utbildningsomgång	Högst antal årsplatser	Studerandeplatser	Maximalt statsbidrag/ särskilda medel (kr)
1	44	22	2 512 400
2	44	22	2 512 400
3	44	22	2 512 400

För utbildningen får inte sådana studerandeavgifter som anges i 9 § tredje stycket lagen (2009:128) om yrkeshögskolan tas ut.

Ärende

Ni har ansökt om att utbildningen Entreprenadingenjör - kalkyl, inköp, hållbar planering i Hässleholm som omfattar 400 yrkeshögskolepoäng ska få ingå i yrkeshögskolan samt att ni ska tilldelas statlig finansiering i form av statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Ansökan avser 4 utbildningsomgångar med 22 studerandeplatser i respektive omgång, vilket motsvarar 44 årsplatser per omgång.

Motivering

Enligt 7 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL) ska myndigheten, efter ansökan, besluta om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta.

Av 5 kap. 4 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF) framgår att myndigheten beslutar om statsbidrag eller särskilda medel efter ansökan av den som enligt 4 § YHL får anordna en utbildning inom yrkeshögskolan.

Utbildningen uppfyller kraven för att ingå i yrkeshögskolan och för att tilldelas statsbidrag eller särskilda medel enligt YHL och YHF.

Ni har ansökt om statsbidrag eller särskilda medel om 62 800 kronor per årsplats. Myndigheten beviljar statsbidrag eller särskilda medel med ett belopp som uppgår till 57 100 kronor per årsplats. Det beviljade beloppet baseras på schablongrupp A och bedöms som skäligt utifrån beskrivningen av utbildningen. Myndigheten får besluta att sätta ner statsbidraget om förutsättningarna för statsbidraget har ändrats på grund av nya omständigheter.

Enhetschef Veronika Appelqvist har beslutat i ärendet och föredragande har varit utbildningshandläggare Anna Dahl.

Veronika Appelqvist
Enhetschef

Myndighetens beslut får enligt 8 kap. 1 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan inte överklagas.

Övrig information om utbildningen

Utbildningsomgång	Startmånad	Startår	Studerandeplatser	Studietakt (%)	Studieform	Högst antal årsplatser	Statsbidrag/särskilda medel per årsplats (kr)	Maximalt statsbidrag/särskilda medel (kr)
1	augusti	2025	22	100	Bunden	44	57 100	2 512 400
2	augusti	2026	22	100	Bunden	44	57 100	2 512 400
3	augusti	2027	22	100	Bunden	44	57 100	2 512 400

**Hässelholms
kommun**

Handläggare
Daniel Fritzon
Arbetsmarknadsförvaltningen
daniel.fritzon@hasselholm.se

Information om riksnorm för 2025

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att tacka för informationen och lägga den till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Kvalitetsutvecklare Daniel Fritzon informerar arbetsmarknadsnämnden om riksnormen för 2025.

Riksnormen beslutas årligen av regeringen och ligger till grund för beräkning av försörjningsstödet. I riksnormen 2025 har normens samtliga poster räknats upp med 2,8 procent jämfört med riksnormen för 2024. Höjningen kan jämföras med en årlig höjning på 0-2 % för perioden 2014 – 2022, och med en höjning på 8,6 % år 2023 samt en höjning på 8,7 % år 2024.

Bilagor

- Information Socialstyrelsen Riksnormen för försörjningsstöd 2025 (Dnr: 87085/2024)

Arbetsmarknadsförvaltningen

Daniel Fritzon

Hässelholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

Riksnormen för försörjningsstöd 2025

Tillsammans med skäligena kostnader för vissa andra behov avgör riksnormen nivån på försörjningsstödet. Beloppen bestäms i enlighet med 2 kap 1§ socialtjänstförordningen (2001:937) av regeringen inför varje nytt kalenderår och gäller som miniminivå för de behov som riksnormen ska täcka enligt 4 kap. 3 § socialtjänstlagen.

I riksnormen 2025 har normens samtliga poster räknats upp med 2,8 procent jämfört med riksnormen för 2024.

Riksnormen för ett hushåll utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna enligt följande tabeller.

Personliga kostnader per hemmavarande barn och skolgång, kronor per månad								
Ålder	0 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år
Summa personliga kostnader	2 720	3 030	2 700	3 030	3 790	4 350	4 920	4 960
Utan lunch 5 dagar per vecka	2 540	2 780	2 480	2 700	-	-	-	-

Personliga kostnader vuxna, kronor per månad		
	Ensamstående	Sammanboende
Summa personliga kostnader	3 910	7 050

Gemensamma hushållskostnader, kronor per månad							
Antal personer	1	2	3	4	5	6	7
Summa gemensamma kostnader	1 270	1 400	1 770	2 010	2 310	2 620	2 810

För att beräkna den gemensamma hushållskostnaden för hushåll med fler än 7 personer lägger man till 190 kronor för varje ytterligare hushållsmedlem. Det motsvarar skillnaden mellan hushåll med 6 respektive 7 personer.

En person som bor i ett hushåll utan att vara sammanboende

En vuxen person kan ingå i en hushållsgemenskap med en eller flera andra vuxna personer, utan att räknas som sammanboende. Denne person är ett eget ärende. För att räkna ut riksnormen för honom eller henne lägger man ihop personens del av de gemensamma hushållskostnaderna med personliga kostnader för ensamstående.

För en person som bor i ett hushåll med 5 personer, skulle uträkningen se ut så här: $2\,310 \text{ kr}/5 \text{ personer} + 3\,910 \text{ kr} = 4\,372 \text{ kr}$

Riksnormen tar hänsyn till

- hur många personer som finns i hushållet
- ålder på barn och skolungdomar
- om barn och skolungdomar äter lunch hemma
- om vuxna är ensamstående eller sammanboende.

Kostnader i riksnormen

Socialtjänstförordningen fastställer inga enskilda belopp för kostnadsposter, utan endast totalbeloppen för olika hushållstyper och åldersgrupper.¹

Enligt 4 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453) innehåller riksnormen kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon.² Riksnormen grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar.³ Barn och ungdomsförsäkring medräknas även som en individuell utgiftspost som Konsumentverket beräknar för de barn som ingår i hushållet. Mer information om Konsumentverkets aktuella kostnadsberäkningar finns hos Konsumentverket.⁴

---

¹ 2 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937)

² 4 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453)

³ 2 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937)

⁴ Konsumentverket gör varje år beräkningar för vad som är en rimlig kostnad för några av hushållens utgiftsområden. Mer information om kostnadsberäkningar finns på Konsumentverkets webbplats på www.konsumentverket.se

**Hässelholms
kommun**

Handläggare

Martin Franklin

Arbetsmarknadsförvaltningen

martin.franklin@hasselholm.se

Redovisning av personal- och nyckeltal per halvår 2 2024

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förvaltningens förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att tacka för informationen och lägga den till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Av arbetsmarknadsnämndens reglemente § 7 framgår att ”Nämnden är anställningsmyndighet för personal vid sin förvaltning med undantag för förvaltningschef som anställs av kommunstyrelsen. Nämnden har hand om personalfrågor och är ytterst ansvarig för arbetsmiljön inom sitt verksamhetsområde med undantag av de frågor som anges i 8 § i kommunstyrelsens reglemente.”

Arbetsmarknadsförvaltningen presenterar halvårsvis personal- och nyckeltal för arbetsmarknadsnämnden.

Bilagor

- Personal- och nyckeltal per halvår 2 2024

Arbetsmarknadsförvaltningen

Martin Franklin

Hässelholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

**Hässelholms
kommun**

Personalnyckeltal 2024

Arbetsmarknadsförvaltningen

Sysselsättningsgrad

Genomsnittlig sysselsättningsgrad	2024-12-31			2023-12-31			+/- (%-enheter)		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Tekniska Förvaltningen	91,9%	97,3%	93,4%	90,8%	97,0%	92,6%	1,1%	0,3%	0,9%
Kommunledningsförvaltningen	97,6%	99,3%	98,4%	97,5%	97,9%	97,7%	0,1%	1,4%	0,7%
Arbetsmarknadsförvaltningen	94,2%	96,0%	94,7%	94,3%	96,1%	94,8%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
Kultur- och fritidsförvaltningen	88,6%	96,0%	91,9%	91,5%	97,9%	94,3%	-2,9%	-1,9%	-2,4%
Barn-/Utbildningsförv.	94,5%	93,2%	94,2%	94,4%	94,5%	94,5%	0,1%	-1,3%	-0,3%
Socialförvaltningen	97,9%	95,6%	97,4%	97,1%	95,3%	96,8%	0,7%	0,3%	0,6%
Omsorgsförvaltningen	87,6%	91,1%	88,0%	85,8%	90,8%	86,4%	1,7%	0,3%	1,6%
Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen	93,9%	100,0%	96,1%	96,1%	100,0%	97,5%	-2,2%	0,0%	-1,4%
Totalt	91,5%	94,1%	92,0%	90,8%	94,6%	91,6%	0,7%	-0,5%	0,5%

Tillsvidareanställda

Tillsvidareanställda, antal			
Förvaltning	2024-12-31	2023-12-31	+/-
Tekniska förvaltningen	413	427	-14
Kommunledningsförvaltningen	165	161	4
Arbetsmarknadsförvaltningen	124	125	-1
Kultur- och fritidsförvaltningen	100	93	7
Barn- och utbildningsförvaltningen	1 848	1 839	9
Socialförvaltningen	142	139	3
Omsorgsförvaltningen	1 718	1 667	51
Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen	74	75	-1
Antal tillsvidareanställda, kommunen	4 584	4 526	58
Kommunala bolag		222	-222
Antal tillsvidareanställda, kommunala koncernen		4 748	-164

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro per förvaltning, %	varav långtidssjukfrånvaro %					
	2024	2023	+/-	2024	2023	+/-
Förvaltning						
Tekniska förvaltningen	4,8	5,1	-0,3	25,4	27,4	-2
Förvaltning	3,1	3,4	-0,3	44,9	31,6	13,3
Arbetsmarknadsförvaltningen	4,8	5,7	-0,9	54,4	47,6	6,8
Kultur- och fritidsförvaltningen	7,1	7,2	-0,1	41,5	45,7	-4,2
Barn- och utbildningsförvaltningen	5,9	5,8	0,1	36	33,9	2,1
Socialförvaltningen	7,2	6,6	0,6	52	59	-7
Omsorgsförvaltningen	10,5	9,8	0,7	43,2	42,4	0,8
Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen	3,7	4,3	-0,6	30	45,5	-15,5

Frisktal

Frisktalet är andelen månadsavlönade personer som haft sjukfrånvaro högst 5 dagar under en period, dvs har haft 0, 1, 2, 3, 4 eller 5 sjukdagar under vald period.

Förvaltning	2024			2023			Frisktal +/-
	Antal personer	Personer med mer än 5 sjukdagar	Frisktal	Antal personer	Personer med mer än 5 sjukdagar	Frisktal	
Tekniska Förvaltningen	461	205	55,5%	485	205	57,7%	-2,2%
Kommunledningsförvaltningen	196	47	76,0%	193	52	73,1%	3,0%
Arbetsmarknadsförvaltningen	149	46	69,1%	164	57	65,2%	3,9%
Kultur- och fritidsförvaltningen	127	50	60,6%	119	52	56,3%	4,3%
Barn- och utbildningsförvaltningen	2 257	1 024	54,6%	2 334	1 090	53,3%	1,3%
Socialförvaltningen	186	76	59,1%	214	76	64,5%	-5,3%
Omsorgsförvaltningen	2 317	1 255	45,8%	2 042	1 164	43,0%	2,8%
Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen	87	27	69,0%	86	30	65,1%	3,8%
Totalt	5 747	2 730	52,5%	5 608	2 726	51,4%	1,1%

Personalomsättning.

Uppsägning, egen begäran

Förvaltning	2401-2412	2301-2312	+/-
Tekniska Förvaltningen	1,9%	5,4%	-3,4%
Kommunledningsförvaltningen	4,8%	8,7%	-3,8%
Arbetsmarknadsförvaltningen	3,2%	9,6%	-6,4%
Kultur- och fritidsförvaltningen	2,0%	5,4%	-3,4%
Barn- och utbildningsförvaltningen	4,3%	6,1%	-1,8%
Socialförvaltningen	14,8%	30,2%	-15,4%
Omsorgsförvaltningen	8,7%	10,1%	-1,4%
Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen	9,5%	9,3%	0,1%
Totalt	6,1%	8,5%	-2,4%

HME- medarbetarenkät

	Hässleholms kommun (2024)	Hässleholms kommun (2023)	Hässleholms kommun (2022)	Hässleholms kommun (2021)	Hässleholms kommun (2020)	Hässleholms kommun (2019)	Kommuner med 50 000-99 999 invån (2023)	Hela Sverige, kommuner (2023)
HME	83,2	82,9	78	79	80	79	80	79
Motivation	82,8	83,2	79	80	81	79	80	79
Ledarskap	82	81,9	77	78	79	78	79	79
Styrning	84,7	83,8	80	80	80	79	80	80

	Arbetsmarknadsförvaltningen	Barn- och utbildningsförvaltningen	Kommunledningsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen	Omsorgsförvaltningen	Socialförvaltningen	Tekniska förvaltningen
HME	86,9	83,8	83,8	80,4	82,7	81,9	84,4	83,8
Motivation	85,4	83,7	83,9	79,1	81,6	81,4	83,6	83,5
Ledarskap	87,8	81,4	85,7	82,8	83,9	80,8	85,1	83,7
Styrning	87,6	86,2	81,7	79,4	82,7	83,5	84,7	84,3

Handläggare
Josefine Modig
Arbetsmarknadsförvaltningen

josefine.modig@hasselholm.se

Arbetsmarknadsnämndens bokslut och verksamhetsberättelse 2024

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förvaltningens förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att godkänna:

1. Redovisning av 2024 års bokslut samt drift- och investeringsbudgetens utfall 2024.
2. Förvaltningens framtagna verksamhetsberättelse för 2024.

Beskrivning av ärendet

Varje nämnd ska årligen genomföra och godkänna bokslut för nämndens verksamhetsområde. Bokslutet ska innehålla avvikelseanalys för drift och investeringar, nyckeltal samt verksamhetsberättelse.

Årets resultat visar ett överskott på 2,6 mnkr. Detta härleds framför allt till intäkter som inte var budgeterade så som bidrag för feriearbetare, migrationsverkets reviderade ersättningsmodell och schablonersättning för ukrainare. Överskottet har reducerats främst på grund av flyttkostnader.

Verksamhetsberättelsen beskriver arbetsmarknadsnämndens mål, bedömd måluppfyllelse och hur förvaltningen har arbetat för att bidra till målen och i förlängningen även till fullmäktigemålen. Året som gått, årets resultat samt utveckling på sikt beskrivs också i verksamhetsberättelsen.

Bilagor

- Arbetsmarknadsnämnden avvikelseanalys driftbudget 2024
- Arbetsmarknadsnämnden avvikelseanalys investeringsbudget 2024
- Arbetsmarknadsnämnden verksamhetsberättelse 2024

Sändlista:

Arbetsmarknadsförvaltningen/Förvaltningschef
Arbetsmarknadsförvaltningen/Ekonomi
Kommunledningsförvaltningen/Ekonomiavdelningen

Arbetsmarknadsförvaltningen

Martin Franklin
Förvaltningschef

Josefine Modig
Controller

Sofie Grahn Hillve
Verksamhetsutvecklare

AVVIKELSEANALYS DRIFT 2024

Arbetsmarknadsnämnden

Tkr

Vnt	Text	Driftredovisning 2024		Budgetavv.	Budgetavv. delår	Förändrad budgetavv. delår och bokslut	Kommentarer Kommentarer till förändrad budgetavvikelse mellan delår och bokslut	ÖVER/UNDERSKOTT 2025		KOMMENTARER Förklaring till avvikelserna	KOMMENTARER Motivering till hantering av över- och underskott
		Budget	Redovisat					FÖRV.'S FÖRSLAG	BU.BER.'S FÖRSLAG		
10028	Arbetsmarknadsnämnden	774	598	176	0	176	Något lägre personalkostnader än budgeterat samt inga kostnader för utbildning och resor under 2024			Något lägre personalkostnader än budgeterat samt inga kostnader för utbildning och resor.	
99511-13	Arbetsmarknadsförvaltningen Stab	13 219	13 150	69	0	69	Överskottet beror på flera poster, de stora posterna är felbudgeterad personalkostnad - 900 tkr, ökade intäkter för YH samordnare +150 tkr, lägre IT +500 tkr kostnader, lägre kostnad för telefoni +90 tkr samt att budgeterad AMF dag inte genomfördes.			Överskottet beror på flera poster, de stora posterna är felbudgeterad personalkostnad - 900 tkr, ökade intäkter för YH samordnare +150 tkr, lägre IT +500 tkr kostnader, lägre kostnad för telefoni +90 tkr samt att budgeterad AMF dag inte genomfördes.	
610	Arbetsmarknadsnämnden: Sysselsättningsbefrämjande åtgärder	10 792	9 795	997	500	497	Intäkterna från Arbetsförmedlingen blev högre än prognostiserat.			Överskottet beror på ökade intäkter från Arbetsförmedlingen (bland annat feriarebete som inte var budgeterat) samt lägre personalkostnader med anledning av uppsagd tjänst som inte ersatts, sjukskrivningar och tjänstledighet.	
800, 47515	Lärcentrum	4 700	4 778	-78	0	-78	Underskottet beror på högre personalkostnader			Underskottet beror på högre personalkostnader samt lite högre intäkter än budgeterat.	
47511-47514	Yrkeshögskolan Syd (YHS)	3 245	3 002	243	0	243	Undet året gjordes en genomlysning av verksamhetens konsultkostnader som har gett bättre resultat för verksamheten än prognostiserat.			Under våren hade YHS ett minskat elevantal som ledde till minskade intäkter (cirka 200tkr/månad). Samtidigt har det under året gjorts en genomlysning av verksamhetens konsultkostnader som lett till minskade kostnader och ett överskott för verksamheten.	
472	Kommunalvuxenutb Gymnasie	16 469	17 107	-638	0	-638	Verksamheten har under året flyttat två gånger och i båda fallen uppkom kostnader som inte var beräknade. I kasern Lyckebeckers krävdes det renovering av ventilationen (ca 200tkr) och i samband med flytten i december från Norra station till HTS uppstod kostnader för bland annat flytt-, möbelkostnad (ca 400tkr),			Underskottet beror på att köck och köksbiträdes utbildningen flyttades till Kasern Lyckebeckers och i med det behövdes renovering av ventilationen i nya lokalen. I slutet på året flyttades resterande verksamhet från Norra station till HTS och i samband med flytten uppstod kostnader man inte hade beräknat med bland annat flytt- och möbelkostnad. Yrkesförutbildningen kom igång senare på våren än planerat och har påverkat verksamhetens intäkter negativt för året. Underskottet reduceras av lägre personalkostnader på grund av sjukskrivningar och partiell tjänstledighet	
470	GrundVux	9 863	9 656	207	150	57	Något lägre övriga kostnader än prognostierat bland annat inga kostnader för köp av utbildning.			Överskottet beror på ökade intäkter för utbildningen vårdsvenska i samarbete med omsorgsförvaltningen. Intäkten var inte budgeterad då det inte var aktuellt när budgeten fastställdes. Samt lägre kostnader för köp av utbildning.	
476	Sfi	18 841	17 950	891	750	141	Ökningen beror på något ökade intäkter samt lägre kostnader för köp av utbildning. De första 8 månaderna hade vi en snittkostnad för köp av utbildning på 76 tkr under hösten har snittkostnaden för köp av utbildning varit 48 tkr, detta resulterar i cirka 100 tkr lägre kostnad under hösten.			Överskottet beror på högre ersättning från Migrationsverket. Från och med den 1 juli infördes en ny ersättningsmodell för nyanlända samt att ukrainare som har befunnit sig i Sverige i två år får folkbokföras sig. Under året har verksamheten haft ett minskat elevantal och på grund av detta har uppsagda tjänster ej ersatts samt lägre kostnad för köp av utbildning under hösten.	
474	Anpassad utbildning vuxna	3 933	3 679	254	200	54	Något lägre övriga kostnader än prognostiserat.			Något lägre personalkostnader jämfört med budget vilket beror på en felaktig budgetering av personalresurser samt lite lägre övriga kostnader.	
57550- 2 60051- 3	Försörjningsstöd (ekonomiskt bistånd)	82 062	81 577	485	0	485	Skillanden beror på ökade intäkter från migrationsverket samt lägre hushåll än prognostiserat. Vid delåret var det 543 hushåll i snitt, vid årets slut var snittet 534. 9 hushåll med en snittkostnad för året på 9833kr resulterar i cirka 90tkr lägre kostnad per månad och för perioden sept-dec blir det cirka 350tkr i minskat ubetalt bistånd. Implementeringen av Viva medborgare blev också lägre än budget.			Överskottet beror bland annat på ökad ersättning från migrationsverket. Från och med den 1 juli infördes en ny ersättningsmodell för nyanlända samt att ukrainare som befunnit sig i Sverige mer än två år får folkbokföras sig. Ubetalt bistånd (63 660) var högre än budgeterat (62580), detta trots att antal hushåll i snitt var lägre än budgeterat. Anledningen till detta är att snittkostnaden per hushåll för 2024 blev 9833kr mot budgeterat 9377 kr. Under året har verksamheten implementerat ett nytt system (Viva medborgare) och den budgeterade kostnaden för systemet blev lägre än budget.	
TOTALT		163 898	161 292	2 606	1 600	1 006					

AVVIKELSEANALYS INVESTERING 2024

Arbetsmarknadsnämnden

Tkr

Projekt	Text	Ansl. typ	Investeringsredovisning 2024					Budgetavv.	Budgetavv. delår	Förändrad budgetavv. delår och bokslut	Kommentarer till förändrad budgetavvikelse mellan delår och bokslut	ÖVER/UNDERSKOTT 2025		KOMMENTARER Förklaring till avvikelserna	KOMMENTARER Motivering till hantering av över- och underskott
			Budget	Redovisat	Inkomster (-)	Netto	FÖRV.'S					BU.BER.'S			
			Utgifter										FÖRSLAG	FÖRSLAG	
IP22357	AMF VERKSAMHETSINVENTARIER	2	400	396		396	4	0	4	De planerade investeringarna är utförda och resultatet blev något lägre än budget.			De planerade investeringarna är utförda och resultatet blev något lägre än budget.		
TOTALT			400	396	0	396	4	0	4						

Arbetsmarknadsnämnden

Uppdraget

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunal vuxenutbildning (på grundläggande och gymnasial nivå, som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå och svenska för invandrare) Yrkeshögskolan Syd, Lärcentrum, kommunala arbetsmarknadsåtgärder och ekonomiskt bistånd.

Nämndens utvecklingsmål

UTVECKLINGSMÅL	SAMMANFATTNING AV MÅLUPPFYLLELSEN
 Elever avslutar sina studier med godkänt betyg.	Förebyggande insatser med tidig identifiering av behov och tidiga anpassningar har bidragit till en positiv förändring. Andelen elever med godkända betyg har ökat både på grundläggande och gymnasial nivå. Elever som haft låg progression på sfi upplever en ökad motivation genom "anpassad svenska". Utökad samverkan, nya kontaktvägar och gemensamt system för information har bidragit till ökad kunskap och bättre förutsättningar för lärare att ge elever stöd i ett tidigt skede.
 Individer med försörjningsstöd 0–24 månader har genom tidiga och individfokuserade insatser avslutats mot arbete, studier eller annan egen försörjning.	Organisatoriska förändringar, utökad samarbete och nya arbetsmetoder förväntas bidra till att fler försörjningsstödstagare snabbare når egen försörjning. Ett introduktionspaket med information om självförsörjningsuppdraget, arbetsmöjligheter och utbildningar har utvecklats.
 Genom utökad internt och externt samarbete, och effektivt resursutnyttjande, har utbudet av insatser för deltagare på AME breddats.	Genom omfattande förändringsarbete och implementering av nya arbetssätt inom arbetsmarknadsenheten har samarbeten, både internt och externt, stärkts. Detta har breddat utbudet av insatser för deltagare på AME och effektiviserat resursutnyttjandet. Framöver behövs mer fokus på att identifiera utbudet i kommunen.
 AMF bidrar till arbetsmarknadens behov av kompetensförsörjning.	Ett närmare samarbete med tillväxtenheten, deltagande i olika forum där kompetensfrågor diskuteras, regelbundna träffar med arbetsgivare och utbildningsanordnare, jobbmässor samt förbättrad marknadsföring har stärkt samarbetet med arbetsgivare.
 AMF använder tilldelade medel effektivt och med kvalitet i fokus.	Ekonomienheten har arbetat för att öka enhetschefernas delaktighet i budget- och prognosarbetet, vilket har förbättrat förståelsen för kostnader och resurser. Positiva effekter syns redan på verksamhetsnivå och förväntas på sikt effektivisera användningen av gemensamma resurser.
 AMF är en modern arbetsgivare som arbetar för engagemang och medskapande hos medarbetare.	Digitala förvaltningsträffar och nyhetsbrev har ökat transparensen och förståelsen bland medarbetarna om politiska beslut och ledningsarbete samt främjat informationsutbyte mellan olika verksamheter. Den nya centralt samordnade introduktionsplanen har gett nyanställda en bättre inblick i förvaltningens verksamhet och effektiviserat introduktionen.

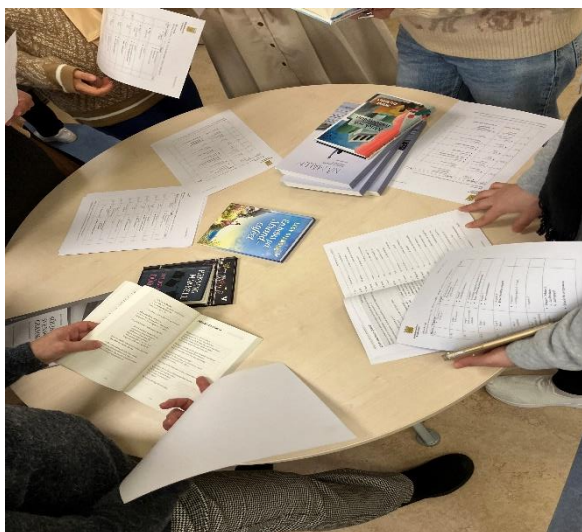
Året som gått

UTÖKAD SAMVERKAN INOM KOMVUX

För att bidra till att elever avslutar sina studier med godkända betyg har Komvux under året arbetat för en utökad samverkan. Initiativet, som kom från medarbetare vid en förvaltningsgemensam dag hösten 2023, ledde till skapandet av skolformsöverskridande arbetsgrupper i början av året. Pedagoger från Sfi och grundläggande vuxenutbildning har auskullerat hos varandra och diskuterat

betygskriterier, bedömning och läromedel. Grundläggande vuxenutbildning har, vid två tillfällen, arrangerat öppet hus för sfi-elever. Upplägg och innehåll för detta har prövats och vidareutvecklats. Vid öppet hus har elever från sfi fått information om kurser som erbjuds, förkunskapskrav, innehåll och upplägg och om alternativ för studietakt. Eleverna har också getts möjlighet att titta på och bläddra i aktuella läromedel. Initiativet har varit väldigt uppskattat. Öppet hus kommer att implementeras som en del av det förebyggande arbetet för att bidra till att elever avslutar sina studier med godkända betyg, ett av nämndens utvecklingsmål. Arbetsgruppen med pedagoger från grundläggande

och gymnasial vuxenutbildning har tillsammans tagit fram gemensamt språkbruk och rutiner för överlämning av information om elevers behov av stöd och anpassningar, i ett redan befintligt och gemensamt verksamhetssystem. De har även träffats i ämnesgemensamma grupper för att diskutera ämnesspecifika frågor såsom hur undervisningen organiseras, fördelning mellan fysiska och digitala elevträffar och hur man arbetar med anpassningar och stöd. Med stöd av exempeltexter har även kunskapskrav, betygskriterier och bedömning varit föremål för dialog. Sfi och anpassad utbildning har genomfört auskultationer, diskuterat metoder och gemensamma nämnare för de olika målgrupperna. Samarbetet mellan sfi och anpassad utbildning på grundläggande nivå har ökat insynen i varandras verksamheter. Man har också diskuterat möjligheter för personer som tillhör målgruppen för anpassad utbildning att kombinera studier inom Komvux olika skolformer.

Öppet hus, för sfi-elever på grundläggande vuxenutbildning.

Fotograf: Sofie Grahn Hillve

FOKUS KOMPETENSFÖRSÖRJNING

De senaste åren har förvaltningen intensifierat sina insatser för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov. Under det gångna året har strukturen och processen för den tidigare framtagna rutinen för kontinuerlig kartläggning av kompetensförsörjningsbehovet omarbetats. En inventering av aktuellt behov har gjorts genom analys av aktuellt underlag från Arbetsförmedlingen, Region Skåne, Myndigheten för yrkeshögskolan, Sveriges kommuner och regioner med flera. Det gemensamma arbetet har resulterat i ett närmare samarbete mellan arbetsmarknadsförvaltningen och tillväxtenheten. Detta samarbete har möjliggjort förvaltningens deltagande vid näringslivsträffar, anordnade av näringslivsenheten, där det befintliga utbildningsutbudet har kunnat presenteras. En kompetenslots har utsetts av arbetsgruppen. Lotsen fungerar som en länk mellan arbetsgivare och utbildare och bistår med information om utbildningar som möter arbetsgivarnas rekryteringsbehov.

Arbetsmarknadsenheten har implementerat ett nytt arbets sätt som bygger på en forskningsbaserad och väl beprövad metod. Kärnan i metoden är att erbjuda individuellt anpassat stöd både till arbetssökande och arbetsgivare. Detta inkluderar att identifiera arbetsgivarens behov, matcha rätt

kandidat till rätt jobb, och ge kontinuerligt stöd och utbildning för att säkerställa en framgångsrik anställning. Genom att arbeta nära arbetsgivare kan man skapa hållbara anställningar och bidra till en mer inkluderande arbetsmarknad. Två jobb- och utbildningsmässor har anordnats och de välbesökta yrkes- och utbildningsinformationsträffarna, som arbetsmarknadsenheten anordnar i samarbete med arbetsgivare och utbildningsanordnare, har erbjudits kontinuerligt under året. Exempel på deltagande arbetsgivare med rekryteringsbehov är omsorgsförvaltningen, kriminalvården och Region Skåne.

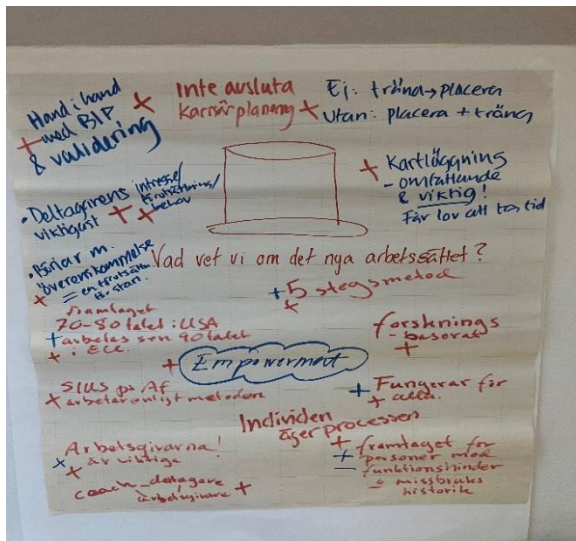
Grundläggande vuxenutbildning har i samarbete med omsorgsförvaltningen utvecklat en kurs i vårdsvenska. Kursen syftar till att stärka språkkunskaperna hos anställda inom omsorgen, med fokus på att förbättra deras förmåga att kommunicera både muntligt och skriftligt. Kurslitteraturen består av relevanta texter, lagar och uppgifter inom vård och omsorg. Under året har två kursomgångar, vardera tjugo veckor långa, genomförts för tillsvidareanställda undersköterskor och vårdbiträden med varierande utbildningsbakgrund. Deltagarna har fått tid och möjlighet att diskutera arbetsrelaterade frågor med kollegor, vilket har berikat både dem och personalen från omsorgsförvaltningen. Insatsen har varit uppskattad och gjort deltagarna säkrare i sitt arbete, samt ökat intresset för vidare studier.

Enligt ett uppdrag från kommunfullmäktige har ett samarbete med omsorgsförvaltningen, som syftar till att öka anställningsbarheten inom kommunala verksamhetsområden, nu resulterat i att en pilotverksamhet startar våren 2025. Arbetsmarknadsenheten och ekonomiskt bistånd har identifierat tolv personer som är intresserade, och bedömts lämpliga, för arbetsträning inom omsorgsverksamhet. Efter en rekryteringsprocess har sex individer valts ut för arbetsträning på tre särskilda boenden. Coacher från arbetsmarknadsenheten kommer att följa individen och också vara ett stöd för arbetsgivaren. Arbetsmarknadsenheten ansvarar för att genomföra kompetensvalidering enligt en beprövad metod utvecklad av Nordiskt Valideringsforum. Denna validering synliggör och kvalitetssäkrar individens yrkesspecifika kunskaper inom olika yrkesområden, i detta fall inom vårdnära service. Valideringen genomförs av utbildade bedömare som stödjer både individ och arbetsgivare genom hela läroprocessen. Bedömarens uppgift är att anpassa processen, samla in bevis och säkerställa att individen har uppnått de kunskaper och färdigheter som arbetsgivaren efterfrågar.

FÖRÄNDRINGSRESAN - AME OCH EKONOMISKT BISTÅND

Under våren påbörjades ett större förändringsarbete inom arbetsmarknadsenheten med ett nytt, vetenskapligt beprövad arbetssätt för arbetsmarknadsinsatser. Utbildning och handledning, genomförda av både interna och externa parter, har varit centrala för implementeringen. Metoden fokuserar på att snabbt matcha individer med arbetsplatser där de tränas med riktiga arbetsuppgifter. Coacherna följer aktivt sina deltagare på arbetsplatserna för att ge adekvat stöd till både arbetsgivare och deltagare. Under resans gång samlas information in som kontinuerligt kompletterar och bygger individens yrkesprofil, vilket är en av de viktiga delarna i arbetssättet. Syftet med yrkesprofilen är att säkerställa att individens färdigheter och intressen matchas med

rätt arbetsplats. Slutmålet är en långsiktigt hållbar matchning. Samarbetet mellan ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsenheten har fördjupats både på strategisk och operativ nivå. Chefer från de båda verksamheterna träffas kontinuerligt för att behandla gemensamma utmaningar och planera det verksamhetsöverskridande arbetet. Socialsekreterare och coacher arbetar nära tillsammans och följer individen hela vägen från inskrivning, genom trepartsamtal, till utskrivning. Utöver detta har ekonomiskt bistånd också infört en standardiserad bedömningsmetod, framtagen av Socialstyrelsen, vilken ger förutsättningar för en hållbar planering för individen.

Inledande workshop avseende nytt arbetssätt på arbetsmarknadsenheten. Fotograf: Sofie Grahn Hillve

Årets resultat

Årets resultat visar ett överskott på 2,6 mnkr. Detta härleds framför allt till intäkter som inte var budgeterade så som bidrag för feriearbetare, migrationsverkets reviderade ersättningsmodell och schablonersättning för ukrainare. Överskottet har reducerats främst på grund av flyttkostnader för Komvux och Yrkehögskolan.

ARBETSMARKNADSENHETEN +1,0 MNKR

Överskottet beror huvudsakligen på intäkter från Arbetsförmedlingen som inte var budgeterade, osäkerhet kring bidrag för feriearbete samt lägre personalkostnader på grund av sjukskrivningar och tjänstledigheter.

EKONOMISKT BISTÅND +0,5 MNKR

Sedan förvaltningen bildades har stor fokus lagts på verksamhetsöverskridande utvecklingsarbete. Detta har bidragit till att antalet hushåll som uppbär försörjningsstöd årligen minskat. Dock fortsätter kostnaden per hushåll att öka. Under 2024 har kostnaden ökat med 8 % sedan föregående år. Följderna blir att utbetalt bistånd ökar trots att hushållen minskar. Överskottet för ekonomiskt bistånd beror på att migrationsverket ändrade sin ersättningsmodell för nyanlända den 1 juli, samt att ukrainare som befunnit sig i Sverige i mer än två år fick börja folkbokföra sig.

KOMMUNAL VUXENUTBILDNING +0,7 MNKR

Sfi har haft minskade elevvolym, därav har uppsagda tjänster inte tillsatts. Migrationsverket ändrade sin ersättningsmodell den 1 juli, vilket ökade intäkterna. Grundläggande vuxenutbildning har ett överskott som härleds till ej medräknade intäkter för vårdsvenskan. Gymnasial vuxenutbildning har ett underskott på grund av kostnader vid flytt av verksamheten.

Utveckling på sikt

FORTSÄTTNING PÅ PÅBÖRJAT ARBETE

För att säkerställa en långsiktig och hållbar utveckling är det viktigt att fortsätta bygga på de initiativ och samarbeten som redan har etablerats. Under våren kommer pilotsamarbetet mellan arbetsmarknadsförvaltningen och omsorgsförvaltningen, avseende kommunfullmäktiges uppdrag, att testas, utvärderas och vidareutvecklas. Den dialog om jobbspår inom området vård och omsorg som påbörjats tillsammans med arbetsförmedlingen bör också fortsätta. Vårdsvenska, som syftar till att stärka språkkunskaperna hos anställda inom omsorgen, kommer att vara en viktig del av detta arbete. I vårt fortsatta arbete ser vi möjlighet att använda oss av konceptet vårdsvenska för att skapa liknande språkkurser inom andra yrkesområden. Det nya arbetssättet på arbetsmarknadsenheten kommer att kvalitetssäkras och förfinas, liksom den gemensamma processen mellan arbetsmarknadsenheten och ekonomiskt bistånd. Den sfi-integrerade samhällsorienteringen kommer att utvecklas vidare med fokus på lätt svenska och på att integrera insatsen med den lagstadgade samhällsorienteringen för nyanlända.

REFORMER OCH LAGÄNDRINGAR

Under 2025 kommer flera reformer och lagändringar att påverka förvaltningens verksamheter. Dessa inkluderar en ny Socialtjänstlag, regeringens bidragsreform med bland annat bidragstak och aktivitetsplikt för försörjningsstödstagare, reviderade kursplaner, ämnesbetyg istället för kursbetyg på gymnasial nivå, digitala nationella prov och en reform för planering och dimensionering av utbildningar. Skärpta krav i sfi, i dagsläget lagrådsremiss, kan förväntas börja gälla under våren. På uppdrag av regeringen tar Skolverket fram nya kurser i sfi och yrkeskurser på grundläggande nivå. Dessa ska redovisas i slutet av året.

Verksamhetsmätt	2024	2023
Komvux		
Andel elever inom Komvux Gy som uppnått minst betyg E på egenproducerade kurser	86 %	87 %
Andel godkända betyg på Komvux Grund	94 %	87,5 %
Andel unika elever, på sfi, som avbryts pga ej tillfredsställande framsteg	1,63 %	8,8 %
YH		
Andel elever med examen, av slutförda	83 %	79 %
Arbetsmarknadsenheten		
Andel individer som vid inskrivning uppbär försörjningsstöd som skrivits ut mot arbete eller studier	15,4 %	15,6 %
Ekonomiskt bistånd		
Genomsnitt av antal hushåll som beviljats ekonomiskt bistånd per månad	534	541
Genomsnitt utbetalt bistånd i tkr per månad	5255	4926
Andel av öppna hushåll som beviljats bistånd utifrån genomsnittligt antal månader:		
1 - 12 månader	40,8 %	40,5 %
>36 månader	22,4 %	23,9 %

**Hässleholms
kommun**

Handläggare
Verksamhetsutvecklare Sofie Grahn Hillve
Arbetsmarknadsförvaltningen

sofie.grahn-hillve@hassleholm.se

Översyn av Hässleholms kommuns integrationsstrategi 2025

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förvaltningens förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att godkänna den föreslagna revideringen av Hässleholms kommuns integrationsstrategi.

Beskrivning av ärendet

En strategi är en övergripande beskrivning av vägen till kommunens vision och mål inom ett specifikt område. En strategi beslutas av Kommunfullmäktige.

Integrationsstrategin är framtagen i syfte att beskriva de långsiktiga målen för Hässleholms kommuns integrationsarbete och den strategiska inriktningen för att nå målsättningarna. I maj 2021 beslutade kommunfullmäktige att arbetsmarknadsnämnden ska ansvara för uppföljning och revidering av Hässleholms kommuns integrationsstrategi.

Representanter från de förvaltningar som deltog i arbetet med att ta fram den nu gällande integrationsstrategin har under slutet av 2024 genomfört en översyn av strategin. De ändringar som föreslås avser endast förtydliganden och uppdatering för aktuell statistik. Föreslagen revidering påverkar således inte långsiktiga mål, delmål eller strategier.

Hässleholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilagor

- Integrationsstrategi för Hässleholms kommun
- Integrationsstrategi redaktionell revidering färgmarkering

Sändlista:

Arbetsmarknadsförvaltningen/Förvaltningschef
Arbetsmarknadsförvaltningen/Verksamhetsutvecklare
Kommunal författningssamling

Arbetsmarknadsförvaltningen

Sofie Grahn Hillve

Verksamhetsutvecklare

Integrationsstrategi

Strategi för bostad, utbildning, sysselsättning och social sammanhållning

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte	1
Ansvar, genomförande och uppföljning	1
Vad är integration?	1
Begrepp som används i strategin	3
Mål	4
Utmaningar	4
Långsiktigt mål 1: Tillgång tillbostäder	4
Långsiktigt mål 2: Kvalitativ utbildning	5
Långsiktigt mål 3: Ta tillvara kompetens och skapa förutsättningar för ökat deltagande i arbetslivet	6
Långsiktigt mål 4: Stärkt deltagande och inflytande och ökad social samman-hållning	7
Hur vi arbetar	8
Ett gott mottagande	8
Respekt och uppmuntran	8
Likabehandling	8
Samverkan	8

Diarienummer: AMF 2021/259

Fastställt den: 2021-09-21

Fastställt av: Arbetsmarknadsnämnden

För revidering ansvarar: Arbetsmarknadsnämnden

För uppföljning ansvarar: Arbetsmarknadsnämnden

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och styrelser

Giltighetsperiod: 2021-09-21 - tillsvidare

Ersätter: KF 2017 10-30 § 223

Kommunal författningssamling: Strategier

Antagen: Kommunfullmäktige 2017 10-30 § 223

Inledning

I Hässleholms kommun möts människor för att leva, uppleva, arbeta och lära i en kommun präglad av nyfikenhet och utveckling. Här bor, arbetar och studerar människor med olika bakgrund, erfarenheter och kompetens.

Under de senaste åren har Hässleholms kommun blivit hem för många nya kommuninvånare som är födda utomlands. Tidigare främst utomeuropeiskt födda, men under senare år även ukrainare. En del har integrerats i samhället och bidrar till välfärden, medan andra fortfarande lever i utanförskap, i avsaknad av sysselsättning och med risk för långvarigt bidragsberoende. Det är därför viktigt att Hässleholms kommuns förvaltningar och bolag fortsatt aktivt verkar för att motverka detta utanförskap.

Integrationsstrategin är ett viktigt verktyg i detta arbete och ett led i arbetet för att Hässleholms kommun ska vara en plats där alla kommuninvånare kan förverkliga och utveckla sitt vardagsliv och vara delaktiga i att bidra till en kommun präglad av förändring med ambition att utvecklas.

Syfte

Enligt Riktlinjer för Hässleholms kommuns styrdokument är en strategi ”en övergripande beskrivning av vägen till kommunens vision och mål”.

För att mottagandet och integrationsarbetet ska fungera över tid så behövs ett långsiktigt och kommunövergripande perspektiv i arbetet. Integrationsstrategin är framtagen i syfte att beskriva de långsiktiga målen för Hässleholms kommuns integrationsarbete och den strategiska inriktningen för att nå målsättningarna. Mål och delmål ska utgöra underlag för nämndernas, förvaltningarnas verksamhetsplaner och bolagens styrdokument och följas upp årligen.

Ansvar, genomförande och uppföljning

För att nå målen ska alla verksamheter arbeta aktivt med integration i den omfattning kommunen har mandat för. De aktiviteter som ska bidra till att uppnå målen i strategin ska preciseras i nämndernas verksamhetsplaner och utgöra underlag förvaltningarnas arbete. En uppföljning ska ske årligen inom ramen för kommunens ordinarie uppföljning av nämndernas verksamhetsplaner.

Vad är integration?

Politikområdet integration är omdebatterat och komplext. Det är en samhällsfråga som väcker engagemang och som handlar om allt från människor på flykt undan krig och förtryck till vardagslivet i ett bostadsområde i en svensk kommun. Själva begreppet integration används också i flera olika betydelser för att beskriva allt från småskaliga projekt till större politiska idéer. En vanlig definition är att integration är den sociala process som gör det möjligt att bilda en sammanhållen helhet utifrån skilda gruppers intressen, erfarenheter och särart, utan att de behöver ge upp sin identitet för att uppnå likvärdiga ekonomiska, sociala och politiska villkor. Integration är alltså en process och

något som pågår hela tiden. Integrationsprocessen sker både på individuell nivå, viljan att integreras, och på samhällsnivå, förutsättningar som skapas. Integration enligt denna definition är något som berör hela befolkningen, men arbetet måste ibland riktas mot en viss grupp människor för att stödja och möjliggöra integration. Motsatsen till integration är segregation. I samhällsdebatten pratas ofta om utanförskap.

Vad innebär då detta i praktiken på kommunal nivå? Den kommunala verksamheten utgår från mandat och ansvar som Sveriges kommuner har och som bland annat är beslutat i lagstiftning. Kommunens mandat och ansvar är en utgångspunkt för strategin. Den andra utgångspunkten är att det för att främja integration i Hässleholms kommun behövs förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig och möjligheter till delaktighet och gemenskap.

Begrepp som används i strategin

Asylsökande: En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol.

Ensamkommande barn och unga: Barn eller ungdomar som kommit till Sverige utan vårdnadshavare. Avser både asylsökande och de som fått uppehållstillstånd.

Kommuninvånare: En person bosatt i Hässleholms kommun

Nyanländ: En person som har fått uppehållstillstånd och bosatt sig i en kommun kallas nyanländ under de två första åren. Nyanlända vuxna omfattas i de flesta fall av etableringsinsatser som staten, genom Arbetsförmedlingen, har övergripande ansvar för. Etableringsinsatser är aktiviteter under sammanlagt 24 månader (inom en tidsram på max 36 månader) som bland annat ska innehålla SFI, samhällsorientering och arbetsförberedande aktiviteter.

Nyanlända elever: Elev i grundskolan, både asylsökande och de med uppehållstillstånd, som har varit i Sverige i mindre än fyra år.¹

SFI: Svenska för invandrare. Grundläggande svenskundervisning för vuxna. Kommunen är ansvarig för att erbjuda svenskundervisning för nyanlända.

---

¹ Enligt skollagstiftningen 2010:800 kapitel 7, §

Mål

Utmaningar

Under det senaste decenniet har Hässleholms kommun blivit hem för många nya medborgare. 2020 uppmättes andelen invånare som härstammar från länder utanför EU/EFTA till 11,1 %. Motsvarande siffror för 2023 var 11,5 %. Detta är individer som kommer från länder vars kultur och samhällssystem på flera sätt skiljer sig från det svenska samhället. Det medför stora utmaningar för kommunen och dess invånare. Ett viktigt uppdrag för kommunen är därför att aktivt och medvetet verka för trygga levnadsförhållanden och för att överbrygga kulturkrockar genom information och dialog. För att kunna samordna detta arbete inom och mellan olika verksamheter på ett sådant sätt att det skapar förutsättningar för integration, självständighet och delaktighet i samhället för de nya medborgarna och för en positiv samexistens, där alla invånares olika erfarenheter och kompetens bidrar till välfärden, behövs det långsiktiga och kommunövergripande mål för integrationsarbetet.

Som migrant i Sverige ställs du inför flera utmaningar. Oavsett ålder, utbildningsbakgrund eller individuella förutsättningar förväntas du lära dig svenska på relativt kort tid. Samtidigt vet vi att det är en oerhörd utmaning, tar lång tid men är avgörande för att kunna studera, få ett jobb och etablera sig i samhället.

Det stora flertalet av dem som kommit till Sverige har flytt från krig och svåra omständigheter, vilket fått till följd att många lider av psykisk ohälsa. Detta riskerar att påverka individens möjligheter att studera eller arbeta på ett negativt sätt. Utanförskap och segregering är synliga effekter av detta. Andelen individer i Hässleholms kommun som lämnat etableringsuppdraget och gått vidare till jobb eller studier har också minskat, från 35 procent 2018 till 17 % 2023. Sedan 2022 har minskningen fortsatt i Hässleholms kommun medan man i övriga riket kan se en ökning. Hässleholms kommun ligger även lägre än övriga Sverige när det gäller andelen personer som klarar minst två SFI-kurser inom två år. I Hässleholm har andelen sjunkit från 45 procent 2017 till 28 % 2023.

Forskning visar att tillgången till sociala nätverk har stor betydelse för en känsla av sammanhang, vilket i sin tur visat sig ha positiv inverkan på delaktighet och engagemang. Hässleholms kommun har ett rikt föreningsliv och föreningslivet är en viktig arena för åtkomsten till sociala nätverk. Samtidigt är föreningslivet, som vi i Sverige ser som en oskattbar tillgång, något som för våra nya medborgare är nytt och obekant. Att realisera den tillgången för målgruppen, inom ramen för integrationsarbetet, medför stora utmaningar för kommunen i termer av förståelse, tillgänglighet och gemensamma begreppsramar. Föreningslivet bygger också på frivillighet, tid och förmåga vilket innebär en stor utmaning för målgruppen som också är underrepresenterad i dessa sammanhang.

För att skapa förutsättningar till delaktighet och gemenskap och förutsättningar för nyanlända att etablera sig har Hässleholms kommun satt upp fyra långsiktiga mål för integrationsarbetet.

Långsiktigt mål 1: Tillgång till bostäder

Tillgång till en egen bostad påverkar trygghet och livskvalitet och är en viktig del i att kunna etablera sig i samhället.

Delmål:

- Nyanlända har tillgång till ett fullvärdigt² boende i kommunen.
- Nyanlända har förutsättningar att söka bostad i kommunen.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska inkludera analyser av nyanländas bostadsbehov och bostadssituation i arbetet med bostadsförsörjning och koppla detta till målen för bostadsbyggande och utveckling av det befintliga beståndet³.
- Kommunen ska verka för att det kommunala bostadsbolaget har tydliga kriterier för uthyrning och information om hur kösystemet fungerar.

Långsiktigt mål 2: Kvalitativ utbildning

Utbildning och språkkunskaper är viktiga för både inträdet på arbetsmarknaden, tillträde till fortsatta studier och socialt deltagande och inflytande i samhället.

Delmål:

- Kommunen ska säkerställa att invånarna ges möjlighet att utveckla språkkunskaper som möjliggör sysselsättning, i form av arbete och studier.
- Kommunen ska verka för tillgång till vuxenutbildning som leder till arbete eller behörighet till fortsatta studier.
- Kommunen ska säkerställa att samtliga nyanlända elever inom grundskoleområdet blir klara med sin grundskoleutbildning och behöriga att läsa vidare på gymnasienivå.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska erbjuda nyanlända vuxna och andra invandrare svenska för invandrare (SFI) så snart som möjligt efter att de lämnat in ansökan om att studera SFI och när det finns organisatoriska förutsättningar. Språkstödjare bör finnas tillgängliga på de största språken bland eleverna på SFI.
- Kommunen ska främja att svenskundervisningen utformas utifrån individens förutsättningar och behov.

² Enligt Boverkets standard för en privatbostad.

³ Samstämmigt med Riktlinjer för bostadsförsörjning.

- Kommunen ska erbjuda nyanlända möjlighet att förvärva yrkeskunskaper parallellt med SFI-utbildningen för att snabbare komma ut i arbetslivet. När utbildningarna planeras ska kommunens behov av arbetskraft vägas in.
- Kommunen ska ge nyanlända elever en bra introduktion till skolan där kartläggning av elevens tidigare skolbakgrund och hälsa ingår, samt information till eleven och dess föräldrar om det svenska skolsystemet och samhället.
- Kommunen ska göra studie- och yrkesvägledning tillgänglig för alla kommuninvånare. Studie- och yrkesvägledning är en viktig faktor för att hjälpa nyanlända att navigera i utbildnings- och yrkesmöjligheter.
- Kommunen ska främja bibliotekens roll i folkbildning och utbildning av nyanlända. I Bibliotekslagen står angivet att alla har lika rätt till information och litteratur oavsett förutsättningar hos mottagaren.

Långsiktigt mål 3: Ta tillvara kompetens och skapa förutsättningar för ökat deltagande i arbetslivet

Arbete är väsentligt för människors möjlighet till ett tillfredsställande vardagsliv. Att vara självförsörjande är en av nycklarna till ett samhälle där invånare deltar på lika villkor. På arbetsplatsen möts människor med olika bakgrund och arbetar mot gemensamma mål. I kommunen, liksom i hela landet, är sysselsättningsgraden lägre bland utrikes födda än inrikes födda. För att en person ska kunna vara självförsörjande eller samhällsnyttig, krävs också att hälsan är tillräckligt god.

Delmål:

- Kommunen ska i sin roll som arbetsgivare, samhällsutvecklare och samverkanspart verka för att så många nyanlända som möjligt ska bli självförsörjande och få möjlighet att bidra med erfarenhet och kompetens i olika sektorer.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska ta tillvara nyanländas utbildning och erfarenheter från hemlandet samt motivation och drivkrafter för att främja ett snabbt inträde på arbetsmarknaden.
- Kommunen ska öka samarbetet med lokala arbetsgivare för att underlätta nyanländas förutsättningar för inträde på arbetsmarknaden och möta arbetskraftsbrist hos arbetsgivarna.
- Som arbetsgivare ska kommunen verka för nyanländas inträde på arbetsmarknaden, till exempel genom att arbeta med breddad rekrytering och arbetsmarknadspolitiska anställningar.

Långsiktigt mål 4: Stärkt deltagande och inflytande och ökad social sammanhållning

Med socialt deltagande menas möjligheten att påverka sin sociala utveckling, medan inflytande handlar om påverkan på samhällets utveckling. Mötesplatser ger kommuninvånare möjlighet att träffas och skapa en känsla av delaktighet och social sammanhållning. Att nyanlända förstår och accepterar det nya samhälle som de har kommit till är viktigt för att alla kommuninvånare ska kunna samexistera. Att överbrygga kulturkrokar genom information och dialog är ett steg i den riktningen.

Delmål:

- Kommunen skapar förutsättningar för ökade möjlighet för socialt deltagande och inflytande för alla kommuninvånare och ökade möjligheter till samspel mellan kommuninvånare med olika bakgrund.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska säkerställa att nyanlända och andra invandrare har möjlighet att orientera sig i hur det svenska samhället fungerar.
- Kommunen ska aktivt verka för ökad dialog och medvetenhet i värdegrundsfrågor för nyanlända och ensamkommande unga.
- Kommunen ska utveckla befintliga mötesplatser och verksamheter där kommuninvånare med olika bakgrund kan mötas på lika villkor.
- Kommunen ska verka för ökade möjligheter till ett innehållsrikt vardagsliv utanför skola och arbete för alla kommuninvånare. Även civila samhällets organisationer och föreningar spelar en stor roll i att skapa ett sammanhang för möten mellan individer och grupper med olika bakgrund.
- Kommunen ska i arbetet med bostadsförsörjning och samhällsutveckling motverka segregation.

Hur vi arbetar

Ett gott mottagande

Kommunens arbete ska präglas av en öppenhet gentemot alla kommuninvånare, oavsett bakgrund. Alla kommuninvånare ska bemötas utifrån att de har samma rättigheter och skyldigheter. Hässleholms kommun ska vara en plats där alla känner sig välkomna att bo och leva och varje kommuninvånarens potential att bidra till samhället ska tas tillvara till fullo.

Hässleholms kommun ska därför arbeta för ett gott mottagande för alla nya kommuninvånare och mottagandet ska präglas av respekt för den enskilde individens rättigheter, möjligheter och potential, oavsett ålder, kön, etnicitet, religion, funktionshinder och sexuell läggning, i enlighet med Hässleholms kommuns värdegrund.

Respekt och uppmuntran

Respekt och uppmuntran av eget ansvarstagande bör genomsyra myndigheters bemötande av nyanlända som håller på att etablera sig i kommunen. Motivation är en avgörande drivkraft för hur en nyanländ person ska ta sig an uppgiften att etablera sig i ett nytt samhälle, lära sig ett nytt språk och bli självförsörjande.

Likabehandling

Alla kommuninvånare ska ha samma möjligheter till utbildning, arbete och bostad. Ingen kommuninvånare får bli diskriminerad. Likabehandling innebär dock inte att alla ska göra samma sak eller att en lösning passar för alla. Individens förutsättningar och behov är vägledande. Hässleholms kommun följer gällande lagstiftning.

Samverkan

Dagligen sker integrationsarbete i den kommunala verksamheten. Det ska finnas en samordning av integrationsarbetet som bidrar till effektivitet, men i dagsläget finns det inte någon central funktion som ansvarar för sådan samordning. Kommunen ska samverka med andra aktörer, såsom myndigheter, civila samhällets organisationer och näringslivet, när detta bidrar till att uppnå målen i strategin.

**Hässelholms
kommun**

Hässelholms kommun • Stadshuset • 281 80 Hässelholm • vx 0451-26 70 00 • kommunen@hasselholm.se

Integrationsstrategi

Strategi för bostad, utbildning, sysselsättning och social sammanhållning

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte	1
Ansvar, genomförande och uppföljning	1
Vad är integration?	1
Begrepp som används i strategin	3
Mål	4
Utmaningar	4
Långsiktigt mål 1: Tillgång tillbostäder	4
Långsiktigt mål 2: Kvalitativ utbildning	5
Långsiktigt mål 3: Ta tillvara kompetens och skapa förutsättningar för ökat deltagande i arbetslivet	6
Långsiktigt mål 4: Stärkt deltagande och inflytande och ökad social samman-hållning	7
Hur vi arbetar	8
Ett gott mottagande	8
Respekt och uppmuntran	8
Likabehandling	8
Samverkan	8

Diarienummer: AMF 2021/259

Fastställt den: 2021-09-21

Fastställt av: Arbetsmarknadsnämnden

För revidering ansvarar: Arbetsmarknadsnämnden

För uppföljning ansvarar: Arbetsmarknadsnämnden

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och styrelser

Giltighetsperiod: 2021-09-21 - tillsvidare

Ersätter: KF 2017 10-30 § 223

Kommunal författningssamling: Strategier

Antagen: Kommunfullmäktige 2017 10-30 § 223

Inledning

I Hässleholms kommun möts människor för att leva, uppleva, arbeta och lära i en kommun präglad av nyfikenhet och utveckling. Här bor, arbetar och studerar människor med olika bakgrund, erfarenheter och kompetens.

Under de senaste åren har Hässleholms kommun blivit hem för många nya kommuninvånare som är födda utomlands. *Tidigare främst utomeuropeiskt födda, men under senare år även ukrainare.* En del har integrerats i samhället och bidrar till välfärden, medan andra fortfarande lever i utanförskap, i avsaknad av sysselsättning och med risk för långvarigt bidragsberoende. Det är därför viktigt att Hässleholms kommuns förvaltningar och bolag fortsatt aktivt verkar för att motverka detta utanförskap.

Integrationsstrategin är ett viktigt verktyg i detta arbete och ett led i arbetet för att Hässleholms kommun ska vara en plats där alla kommuninvånare kan förverkliga och utveckla sitt vardagsliv och vara delaktiga i att bidra till en kommun präglad av förändring med ambition att utvecklas.

Syfte

Enligt Riktlinjer för Hässleholms kommuns styrdokument är en strategi ”en övergripande beskrivning av vägen till kommunens vision och mål”.

För att mottagandet och integrationsarbetet ska fungera över tid så behövs ett långsiktigt och kommunövergripande perspektiv i arbetet. Integrationsstrategin är framtagen i syfte att beskriva de långsiktiga målen för Hässleholms kommuns integrationsarbete och den strategiska inriktningen för att nå målsättningarna. Mål och delmål ska utgöra underlag för nämndernas, förvaltningarnas verksamhetsplaner och bolagens styrdokument och följas upp årligen.

Ansvar, genomförande och uppföljning

För att nå målen ska alla verksamheter arbeta aktivt med integration i den omfattning kommunen har mandat för. De aktiviteter som ska bidra till att uppnå målen i strategin ska preciseras i nämndernas verksamhetsplaner och utgöra underlag förvaltningarnas arbete. En uppföljning ska ske årligen inom ramen för kommunens ordinarie uppföljning av nämndernas verksamhetsplaner.

Vad är integration?

Politikområdet integration är omdebatterat och komplext. Det är en samhällsfråga som väcker engagemang och som handlar om allt från människor på flykt undan krig och förtryck till vardagslivet i ett bostadsområde i en svensk kommun. Själva begreppet integration används också i flera olika betydelser för att beskriva allt från småskaliga projekt till större politiska idéer. En vanlig definition är att integration är den sociala process som gör det möjligt att bilda en sammanhållen helhet utifrån skilda gruppers intressen, erfarenheter och särart, utan att de behöver ge upp sin identitet för att uppnå likvärdiga ekonomiska, sociala och politiska villkor. Integration är alltså en process och

något som pågår hela tiden. Integrationsprocessen sker både på individuell nivå, *viljan att integreras*, och på samhällsnivå, *förutsättningar som skapas*. Integration enligt denna definition är något som berör hela befolkningen, men arbetet måste ibland riktas mot en viss grupp människor för att stödja och möjlig- göra integration. Motsatsen till integration är segregation. I samhällsdebatten pratas ofta om utanförskap.

Vad innebär då detta i praktiken på kommunal nivå? Den kommunala verksamheten utgår från mandat och ansvar som Sveriges kommuner har och som bland annat är beslutat i lagstiftning. Kommunens mandat och ansvar är en utgångspunkt för strategin. Den andra utgångspunkten är att det för att främja integration i Hässleholms kommunbehövs förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig och möjligheter till delaktighet och gemenskap.

Begrepp som används i strategin

Asylsökande: En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol.

Ensamkommande barn och unga: Barn eller ungdomar som kommit till Sverige utan vårdnadshavare. Avser både asylsökande och de som fått uppehållstillstånd.

Kommuninvånare: En person bosatt i Hässleholms kommun

Nyanländ: En person som har fått uppehållstillstånd och bosatt sig i en kommun kallas nyanländ under de två första åren. Nyanlända vuxna omfattas i de flesta fall av etableringsinsatser som staten, genom Arbetsförmedlingen, har övergripande ansvar för. Etableringsinsatser är aktiviteter under sammanlagt 24 månader (inom en tidsram på max 36 månader) som bland annat ska innehålla SFI, samhällsorientering och arbetsförberedande aktiviteter.

Nyanlända elever: Elev i grundskolan, både asylsökande och de med uppehållstillstånd, som har varit i Sverige i mindre än fyra år.¹

SFI: Svenska för invandrare. Grundläggande svenskundervisning för vuxna. Kommunen är ansvarig för att erbjuda svenskundervisning för nyanlända.

---

¹ Enligt skollagstiftningen 2010:800 kapitel 7, §

Mål

Utmaningar

Under det senaste decenniet har Hässleholms kommun blivit hem för många nya medborgare. 2020 uppmättes andelen invånare som härstammar från länder utanför EU/EFTA till 11,1 %. *Motsvarande siffror för 2023 var 11,5 %.* Detta är individer som kommer från länder vars kultur och samhällssystem på flera sätt skiljer sig från det svenska samhället. Det medför stora utmaningar för kommunen och dess invånare. Ett viktigt uppdrag för kommunen är därför att aktivt och medvetet verka för trygga levnadsförhållanden och för att överbrygga kulturkrockar genom information och dialog. För att kunna samordna detta arbete inom och mellan olika verksamheter på ett sådant sätt att det skapar förutsättningar för integration, självständighet och delaktighet i samhället för de nya medborgarna och för en positiv samexistens, där alla invånares olika erfarenheter och kompetens bidrar till välfärden, behövs det långsiktiga och kommunövergripande mål för integrationsarbetet.

Som migrant i Sverige ställs du inför flera utmaningar. Oavsett ålder, utbildningsbakgrund eller individuella förutsättningar förväntas du lära dig svenska på relativt kort tid. Samtidigt vet vi att det är en oerhörd utmaning, tar lång tid men är avgörande för att kunna studera, få ett jobb och etablera sig i samhället.

Det stora flertalet av dem som kommit till Sverige har flytt från krig och svåra omständigheter, vilket fått till följd att många lider av psykisk ohälsa. Detta riskerar att påverka individens möjligheter att studera eller arbeta på ett negativt sätt. Utanförskap och segregering är synliga effekter av detta. Andelen individer i Hässleholms kommun som lämnat etableringsuppdraget och gått vidare till jobb eller studier har också minskat, från 35 procent 2018 till ~~25 procent 2020~~ *17 % 2023. vilket är en trend som återspeglar sig i hela Sverige. Sedan 2022 har minskningen fortsatt i Hässleholms kommun medan man i övriga riket kan se en ökning. Däremot ligger Hässleholms kommun lägre än övriga Sverige. Hässleholms kommun ligger även lägre än övriga Sverige när det gäller andelen personer som klarar minst två SFI-kurser inom två år. I Hässleholm har andelen sjunkit från 45 procent 2017 till ~~32 procent 2019~~ *28 % 2023.**

Forskning visar att tillgången till sociala nätverk har stor betydelse för en känsla av sammanhang, vilket i sin tur visat sig ha positiv inverkan på delaktighet och engagemang. Hässleholms kommun har ett rikt föreningsliv och föreningslivet är en viktig arena för åtkomsten till sociala nätverk. Samtidigt är föreningslivet, som vi i Sverige ser som en oskattbar tillgång, något som för våra nya medborgare är nytt och obekant. Att realisera den tillgången för målgruppen, inom ramen för integrationsarbetet, medför stora utmaningar för kommunen i termer av förståelse, tillgänglighet och gemensamma begreppsramar. Föreningslivet bygger också på frivillighet, tid och förmåga vilket innebär en stor utmaning för målgruppen som också är underrepresenterad i dessa sammanhang.

För att skapa förutsättningar till delaktighet och gemenskap och förutsättningar för nyanlända att etablera sig har Hässleholms kommun satt upp fyra långsiktiga mål för integrationsarbetet.

Långsiktigt mål 1: Tillgång till bostäder

Tillgång till en egen bostad påverkar trygghet och livskvalitet och är en viktig del i att kunna etablera sig i samhället.

Delmål:

- Nyanlända har tillgång till ett fullvärdigt² boende i kommunen.
- Nyanlända har förutsättningar att söka bostad i kommunen.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska inkludera analyser av nyanländas bostadsbehov och bostadssituation i arbetet med bostadsförsörjning och koppla detta till målen för bostadsbyggande och utveckling av det befintliga beståndet³.
- Kommunen ska verka för att det kommunala bostadsbolaget har tydliga kriterier för uthyrning och information om hur kösystemet fungerar.

Långsiktigt mål 2: Kvalitativ utbildning

Utbildning och språkkunskaper är viktiga för både inträdet på arbetsmarknaden, tillträde till fortsatta studier och socialt deltagande och inflytande i samhället.

Delmål:

- Kommunen ska säkerställa att invånarna ges möjlighet att utveckla språkkunskaper som möjliggör sysselsättning, i form av arbete och studier.
- Kommunen ska verka för tillgång till vuxenutbildning som leder till arbete eller behörighet till fortsatta studier.
- Kommunen ska säkerställa att samtliga nyanlända elever inom grundskoleområdet blir klara med sin grundskoleutbildning och behöriga att läsa vidare på gymnasienivå.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska erbjuda nyanlända vuxna och andra invandrare svenska för invandrare (SFI) så snart som möjligt efter att de lämnat in ansökan om att studera SFI och när det finns organisatoriska förutsättningar. Språkstödjare bör finnas tillgängliga på de största språken bland eleverna på SFI.
- Kommunen ska främja att svenskundervisningen utformas utifrån individens förutsättningar och behov.

² Enligt Boverkets standard för en privatbostad.

³ Samstämmigt med Riktlinjer för bostadsförsörjning.

- Kommunen ska erbjuda nyanlända möjlighet att förvärva yrkeskunskaper parallellt med SFI-utbildningen för att snabbare komma ut i arbetslivet. När utbildningarna planeras ska kommunens behov av arbetskraft vägas in.
- Kommunen ska ge nyanlända elever en bra introduktion till skolan där kartläggning av elevens tidigare skolbakgrund och hälsa ingår, samt information till eleven och dess föräldrar om det svenska skolsystemet och samhället.
- Kommunen ska göra studie- och yrkesvägledning tillgänglig för alla kommuninvånare. Studie- och yrkesvägledning är en viktig faktor för att hjälpa nyanlända att navigera i utbildnings- och yrkesmöjligheter.
- Kommunen ska främja bibliotekens roll i folkbildning och utbildning av nyanlända. I Bibliotekslagen står angivet att alla har lika rätt till information och litteratur oavsett förutsättningar hos mottagaren.

Långsiktigt mål 3: Ta tillvara kompetens och skapa förutsättningar för ökat deltagande i arbetslivet

Arbete är väsentligt för människors möjlighet till ett tillfredsställande vardagsliv. Att vara självförsörjande är en av nycklarna till ett samhälle där invånare deltar på lika villkor. På arbetsplatsen möts människor med olika bakgrund och arbetar mot gemensamma mål. I kommunen, liksom i hela landet, är sysselsättningsgraden lägre bland utrikes födda än inrikes födda. För att en person ska kunna vara självförsörjande eller samhällsnyttig, krävs också att hälsan är tillräckligt god.

Delmål:

- Kommunen ska i sin roll som arbetsgivare, samhällsutvecklare och samverkanspart verka för att så många nyanlända som möjligt ska bli självförsörjande och få möjlighet att bidra med erfarenhet och kompetens i olika sektorer.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska ta tillvara nyanländas utbildning och erfarenheter från hemlandet samt motivation och drivkrafter för att främja ett snabbt inträde på arbetsmarknaden.
- Kommunen ska öka samarbetet med lokala arbetsgivare för att underlätta nyanländas förutsättningar för inträde på arbetsmarknaden och möta arbetskraftsbrist hos arbetsgivarna.
- Som arbetsgivare ska kommunen verka för nyanländas inträde på arbetsmarknaden, till exempel genom att arbeta med breddad rekrytering och att arbetsmarknadspolitiska anställningar.

Långsiktigt mål 4: Stärkt deltagande och inflytande och ökad social sammanhållning

Med socialt deltagande menas möjligheten att påverka sin sociala utveckling, medan inflytande handlar om påverkan på samhällets utveckling. Mötesplatser ger kommuninvånare möjlighet att träffas och skapa en känsla av delaktighet och social sammanhållning. Att nyanlända förstår och accepterar det nya samhälle som de har kommit till är viktigt för att alla kommuninvånare ska kunna samexistera. Att överbrygga kulturkrockar genom information och dialog är ett steg i den riktningen.

Delmål:

- Kommunen skapar förutsättningar för ökade möjlighet för socialt deltagande och inflytande för alla kommuninvånare och ökade möjligheter till samspel mellan kommuninvånare med olika bakgrund.

Strategier för att nå målen:

- Kommunen ska säkerställa att nyanlända och andra invandrare har möjlighet att orientera sig i hur det svenska samhället fungerar.
- Kommunen ska aktivt verka för ökad dialog och medvetenhet i värdegrundsfrågor för nyanlända och ensamkommande unga.
- Kommunen ska utveckla befintliga mötesplatser och verksamheter där kommuninvånare med olika bakgrund kan mötas på lika villkor.
- Kommunen ska verka för ökade möjligheter till ett innehållsrikt vardagsliv utanför skola och arbete för alla kommuninvånare. Även civila samhällets organisationer och föreningar spelar en stor roll i att skapa ett sammanhang för möten mellan individer och grupper med olika bakgrund.
- Kommunen ska i arbetet med bostadsförsörjning och samhällsutveckling motverka segregation.

Hur vi arbetar

Ett gott mottagande

Kommunens arbete ska präglas av en öppenhet gentemot alla kommuninvånare, oavsett bakgrund. Alla kommuninvånare ska bemötas utifrån att de har samma rättigheter och skyldigheter. Hässleholms kommun ska vara en plats där alla känner sig välkomna att bo och leva och varje kommuninvånarens potential att bidra till samhället ska tas tillvara till fullo.

Hässleholms kommun ska därför arbeta för ett gott mottagande för alla nya kommuninvånare och mottagandet ska präglas av respekt för den enskilde individens rättigheter, möjligheter och potential, oavsett ålder, kön, etnicitet, religion, funktionshinder och sexuell läggning, i enlighet med Hässleholms kommuns värdegrund.

Respekt och uppmuntran

Respekt och uppmuntran av eget ansvarstagande bör genomsyra myndigheters bemötande av nyanlända som håller på att etablera sig i kommunen. Motivation är en avgörande drivkraft för hur en nyanländ person ska ta sig an uppgiften att etablera sig i ett nytt samhälle, lära sig ett nytt språk och bli självförsörjande.

Likabehandling

Alla kommuninvånare ska ha samma möjligheter till utbildning, arbete och bostad. Ingen kommuninvånare får bli diskriminerad. Likabehandling innebär dock inte att alla ska göra samma sak eller att en lösning passar för alla. Individens förutsättningar och behov är vägledande. Hässleholms kommun följer gällande lagstiftning.

Samverkan

Dagligen sker integrationsarbete i den kommunala verksamheten. Det ska finnas en samordning av integrationsarbetet som bidrar till effektivitet, *men i dagsläget finns det inte någon central funktion som ansvarar för sådan samordning*. Kommunen ska samverka med andra aktörer, såsom myndigheter, civila samhällets organisationer och näringslivet, när detta bidrar till att uppnå målen i strategin.

**Hässelholms
kommun**

Hässelholms kommun • Stadshuset • 281 80 Hässelholm • vx 0451-26 70 00 • kommunen@hasselholm.se

**Hässleholms
kommun**

Handläggare
Philip Gustavsson
Arbetsmarknadsförvaltningen

philip.gustavsson@hassleholm.se

Arbetsmarknadsnämnden verksamhetsbesök för kontaktpolitiker 2025

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förvaltningens förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att godkänna arbetsmarknadsförvaltningens förslag till datum för verksamhetsbesök under år 2025.

Beskrivning av ärendet

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att de av nämnden beslutade kontaktpolitikerna hos den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial, grundläggande och anpassad nivå, hos arbetsmarknadsenheten och försörjningsstödsenheterna, hos Komvux Sfi och hos Yrkeshögskolan Syd genomför verksamhetsbesök den 25 mars klockan 13.00-15.00 och den 21 oktober klockan 10.00-12.00 enligt nedan:

Kontaktpolitikerna hos respektive verksamhet är enligt nedan:

Meta Jarl (S), Axel Johnsson (M), Jens Lindholm (SD) besöker arbetsmarknadsenheten och försörjningsstödsenheterna.

Agnetha Dentback (KD), Ola Lindahl (S), Roger Olsson (SD) besöker den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial, grundläggande och anpassad nivå.

Karin Nilsson (M), Thomas Lindell (S) besöker Komvux Sfi.

Daniel Talmid (SD), Mohamed Chehade (V) besöker Yrkeshögskolan Syd.

Hässleholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

Sändlista:

Arbetsmarknadsförvaltningen/Ledningsgruppen

Arbetsmarknadsförvaltningen

Philip Gustavsson

**Hässelholms
kommun**

Handläggare

Martin Franklin

Arbetsmarknadsförvaltningen

martin.franklin@hasselholm.se

Förslag om deltagande i Skolriksdagen 2025

Ordförandens förslag till beslut

I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Förvaltningens förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att bifalla förslaget om deltagande i Skolriksdagen 2025 för Arbetsmarknadsnämndens presidium, förvaltningschef, rektorer och biträdande rektor inom komvux samt verksamhetsutvecklare.

Beskrivning av ärendet

SKR har arrangerat Skolriksdag vartannat år sedan 1989. Konferensen utgör en mötesplats för de som leder och styr skolan från förskola till vuxenutbildning. Målgruppen är förtroendevalda och tjänstepersoner inom förvaltning samt rektorer med ansvar för förskola, skola och vuxenutbildning. Skolriksdag 2025 arrangeras 5-6 maj 2025. Skolriksdagens program spänner över ett stort antal aktuella ämnen för svensk skola, bland de medverkande finns ministrar och beslutsfattare, nationella och internationella experter och forskare samt andra högt meriterade experter, alla med stor påverkan och kunskap om ledning, kvalitet och framtidsutveckling för svensk skolverksamhet.

Tjänstepersoner och förtroendevalda från arbetsmarknadsförvaltningen och nämnden deltog enligt beslut i AMN (Dnr 2023/19) i Skolriksdagen 2023 och fann deltagande mycket gynnsamt för verksamhetsstyrningen inom vuxenutbildningen i Hässelholms kommun. Förvaltningen föreslår därför att rektorer och biträdande rektor tillsammans med förvaltningschef, verksamhetsutvecklare och arbetsmarknadsnämndens presidium deltar i Skolriksdagen 2025.

Hässelholms kommun / Arbetsmarknadsförvaltningen

Förslagets konsekvenser för verksamhetens brukare

Deltagande i skolriksdagen bidrar till att folkvalda och tjänstepersoner med ansvar för vuxenutbildningen har kunskaper om forskning och utveckling inom ansvarsområdet, vilket gynnar verksamhetens nuvarande och framtida brukare.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för deltagande ryms inom respektive verksamhetens budget.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Martin Franklin